

การพัฒนารูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร The Development Model of the Independence of the Military Court From Executive Power

ประเสริฐ แดงไผ่ และ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์

สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Email : Urbanpolitic@hotmail.com ; Email : sunee.ma@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำรูปแบบศาลทหารให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร กำหนดขอบเขต การวิจัยเฉพาะศาลทหารปกติ โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น

การวิจัยพบว่าศาลทหารไม่เป็นอิสระในการใช้อำนาจตุลาการจาก 5 ปัจจัยที่บ่งชี้ถึงความเป็นอิสระของศาลทหารจากฝ่ายบริหาร คือ องค์การสังกัด คณะกรรมการตุลาการศาลทหาร การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการ องค์คณะตุลาการ การออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร ซึ่งสะท้อนถึงผลกระทบของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และแตกต่างจากศาลทหารของประเทศพัฒนา

การวิจัยเสนอแนะให้พัฒนารูปแบบศาลทหารให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารโดยการมีนโยบายระดับชาติเพื่อให้มีการปฏิรูปศาลทหารและแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความศาลทหาร ข้อเสนอแนะ หัวข้อวิจัยต่อ คือ โครงสร้างกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความศาลทหาร

คำสำคัญ: ศาลทหาร, อำนาจบริหาร, อิสระ, รูปแบบ, การพัฒนา

Abstract

The objective of the research is to develop model of the independence of Military Court from executive power. The study focuses on the Regular Military Court. The research methodology is qualitative research including documentary research; in-depth interview; participatory design, co-design; and hearing.

The research found out that Military Court is not independence to execute judiciary power due to 5 factors indicating the independence of military court from executive power i.e., the affiliation of Military Court; the military judicial commission; the appointment and deposition of judge; the judge committee; and the authority of issuing regulation. Present Military Court reflects the impact of accessibility to justice, which is different from other Courts of Thailand and Military Court of the developed countries.

The research recommendation is to develop a model of Military Court in order to be independence from the executive power by setting national policy for the reforming model of Military Court; and amending the military procedure law. The recommendation of further research is the new structure of military procedure law.

Keywords: Military Court, Executive Power, Independence, Model, Development

วันที่รับบทความ : 20 มิถุนายน 2562
วันที่แก้ไขบทความ : 26 กรกฎาคม 2562
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 31 กรกฎาคม 2562

1. บทนำ

ศาลทหารเป็นองค์กรซึ่งใช้อำนาจตุลาการดังเช่น ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม และศาลปกครอง ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ซึ่งเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) อันเป็นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Democratic Regime) ที่แบ่งแยก อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ดังนั้น ศาลทหารจึงต้องมีความเป็น อิสระตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ จึงมีความสำคัญต่อศาลทหารที่จะต้องมีความมาตรฐานสอดคล้องกับศาลอื่นของประเทศไทย [1, 2, 3]

ศาลทหารมีการพัฒนาเป็นลำดับโดยสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลายมีการจัดการปกครองเป็นแบบจตุสดมภ์ คือ กรมเวียง วัง คลัง และกรมนา โดยเสนาบดีกรมวังมีอำนาจวินิจฉัยคดีแทนพระมหากษัตริย์ทั้งกรณีทหารและพลเรือน สำหรับการปกครองแบบจตุสดมภ์นี้เป็นต้นแบบการปกครองมาจนถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีการยกเลิกแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดตั้ง 12 กระทรวงขึ้น [4] และภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2475 ศาลทหารและศาลยุติธรรมได้มีการพัฒนาควบคู่กันมาโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ได้บัญญัติให้ศาลทหารอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม ส่วนศาลยุติธรรมนั้นพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2477 ได้บัญญัติให้อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม [5, 6]

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรมทั้งฝ่ายงานตุลาการคือการวินิจฉัยอรรถคดีและฝ่ายงานธุรการคือการบริหารงานในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนฝ่ายงานตุลาการ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระเช่นเดียวกับศาลยุติธรรม แต่ศาลทหารทั้งหมดนั้นยังคงอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 เหมือนเดิมตลอดมาจนถึงปัจจุบัน [7, 8]

การวิจัยนี้ จึงกำหนดประเด็นที่นำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อแสดงถึงความเป็นอิสระใน 5 ด้านที่เป็นปัจจัยบ่งชี้ถึงความเป็นอิสระของศาลทหาร คือ 1) ด้านองค์กรสังกัด 2) ด้านคณะกรรมการตุลาการศาลทหาร (กตท.) 3) ด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการ 4) ด้านองค์คณะตุลาการ และ 5) ด้านการออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อวิจัยสภาพปัญหาและผลกระทบจากรูปแบบองค์กรศาลทหาร

2.2 เพื่อจัดทำรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาถึงรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารเฉพาะศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) ศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) และศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) โดยไม่รวมถึงศาลประจำหน่วยทหารและศาลอาญาศึก

4. วิธีวิทยาการวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการรวบรวมเอกสาร (Documentary research) ประกอบด้วย ทฤษฎีหลักการ และกฎหมายของประเทศไทยพร้อมกับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสากลว่าด้วยหลักพื้นฐานความเป็นอิสระของตุลาการ (United Nations' Basic Principles on the Independence of the Judiciary, 1985) [9] กฎบัตรสากลของตุลาการ (Universal Charter of the Judge, 1999) [10] หลักการบังกลอร์ว่าด้วยจริยธรรมของตุลาการ (The Bangalore Principles of Judicial Conduct, 2002) [11] และร่างหลักการกำกับการบริหารความยุติธรรมในระบบศาลทหาร (Draft Principles Governing the Administration of Justice through Military

Tribunals,2017) [12] รวมถึงการจัดตั้งและการบริหาร ศาลทหารประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศอังกฤษ และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ผลงานวิจัยของไทย และ ผลงานวิจัยของต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ประชากร จำนวน 19 คน การมีส่วนร่วม ออกแบบ,ร่วมออกแบบ (Participatory design, Co - design) จากกลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (Stakeholders) จำนวน 16 คน และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากการจัดประชุมสัมมนาภายหลังจากผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบศาลทหารต้นแบบแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็นต่อปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระของศาลทหาร จนครบทั้ง 5 ด้านซึ่งประกอบเป็นศาลทหารที่มีรูปแบบที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารอันเป็นคำตอบของการวิจัยครั้งนี้

5. ผลวิจัยและอภิปรายผล

ปัจจัยที่บ่งชี้ความเป็นอิสระของศาลทหารจากฝ่ายปกครองมี 5 ด้าน คือ

5.1 ด้านองค์กรสังกัด

ปัจจุบัน ศาลทหารอยู่ในสังกัดของฝ่ายบริหารคือ กระทรวงกลาโหม จึงทำให้ขอบเขต แห่งอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีผลผูกพันกับศาลทหารจึงอาจส่งผลกระทบต่อปฏิบัติ หน้าที่ของฝ่ายตุลาการศาลทหารที่มีหน้าที่ใช้อำนาจตุลาการเพื่อบำรุงความเป็นธรรมซึ่งเป็นความไม่อิสระทางด้านองค์กรสังกัดของศาลทหารจากอำนาจบริหาร

ดังนั้นความเป็นอิสระของศาลทหารด้านองค์กรสังกัดต้องมีโครงสร้างองค์กรศาลทหารที่มีศาลทหารสูงสุดไม่อยู่ในสังกัดขององค์กรอื่นใด และมีศาลทหารกลาง ศาลทหารกรุงเทพ ศาลมณฑลทหาร และศาลจังหวัดทหาร เป็นองค์กรอยู่ในสังกัดศาลทหารสูงสุด โดยมีฝ่ายธุรการศาลมีสถานะเป็นนิติบุคคลสังกัดศาลทหารทุกศาล

5.2 ด้านคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) มีอำนาจให้ความเห็นชอบต่อนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มีความเหมาะสมต่อการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหารและมีความเห็นชอบในการถอดถอนตุลาการศาลทหารให้พ้นจากตำแหน่ง เพื่อเสนอรายชื่อของผู้ที่ได้รับความเห็นชอบดังกล่าวนั้นสู่ขั้นตอนการแต่งตั้งและถอดถอน (ตามข้อ 5.3) ปัจจัยที่นำไปสู่การถูกแทรกแซงโดยฝ่ายบริหารก็คือสัดส่วนของคณะกรรมการที่ประกอบด้วยฝ่ายบริหาร 9 คน กับฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ 5 คน ทำให้ฝ่ายบริหารที่มีจำนวนมากกว่าสามารถขึ้นการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารส่งผลให้ผู้ที่จะทำหน้าที่ตุลาการขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารจึงกระทบต่อการใช้อำนาจตุลาการที่ต้องมีความอิสระ ดังนั้นองค์ คณะกรรมการตุลาการที่มาจากฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญจึงต้องมีสัดส่วนที่มากกว่ามาจากฝ่ายบริหารเพื่อมิให้เกิดการแทรกแซงของฝ่ายบริหารในการให้ความเห็นชอบต่อการแต่งตั้ง และถอดถอนตุลาการศาลทหาร

5.3 ด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร

ผลจากการให้ความเห็นชอบต่อผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือถอดถอนการเป็นตุลาการศาลทหารตามข้อ 5.2 นั้นในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุด เป็นพระราชอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้ด้วยพระองค์เอง ส่วนในศาลทหารชั้นต้นนั้นทรงมอบพระราชอำนาจให้ฝ่ายบริหารของกระทรวงกลาโหม จึงทำให้อำนาจบริหารสามารถแทรกแซงการได้มาซึ่งตุลาการศาลทหารในขั้นตอนการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารได้ ดังนั้นการจะให้ศาลทหารมีความเป็นอิสระในด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการจึงต้องให้ฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญรับมอบพระราชอำนาจจากพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารในศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ

5.4 ด้านองค์กรคณะตุลาการศาลทหาร

ในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหารจะดำเนินการในรูปขององค์กรคณะตุลาการประกอบด้วยตุลาการร่วมซึ่งเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่งทางทหารในกระทรวงกลาโหมและตำแหน่งตุลาการร่วม

ในขณะเดียวกันจึงมีความรู้กับประสบการณ์ทางด้านวินัย ทหาร การทหาร ความมั่นคง และข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับ คดี จึงไม่จำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์ทางด้าน กฎหมาย ทำให้ตุลาการร่วมต้องผูกพันต่ออำนาจหน้าที่ ทั้งในฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการที่ทับซ้อนรวมอยู่ใน ตนเอง องค์คณะตุลาการอีกฝ่ายหนึ่งคือตุลาการพระ ธรรมณูญที่เป็นตุลาการโดยแท้เนื่องจากเป็นนายทหารชั้น สัญญาบัตรที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านกฎหมาย และไม่ได้ดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหารของกระทรวงกลาโหม ดังนั้นองค์คณะตุลาการศาลทหารจึงมีฝ่ายบริหารและ ตุลาการพระธรรมณูญ แต่ปฏิบัติหน้าที่ของการใช้อำนาจ ตุลาการเหมือนกันจึงเห็นได้ชัดว่าเป็นการแทรกแซงโดย ฝ่ายบริหารในการใช้อำนาจตุลาการ

ปัจจุบันในองค์คณะตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และศาลทหารกลาง มีตุลาการร่วมมากกว่าตุลาการพระธรรมณูญโดยอ้างว่า คดีความที่ขึ้นสู่การพิจารณานั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับวินัย ทหาร การทหาร ความมั่นคง และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง กับคดีจึงจะต้องให้มีตุลาการร่วมและมีสัดส่วนมากกว่า ตุลาการพระธรรมณูญจึงส่งผลให้ฝ่ายบริหารโดยตุลาการ ร่วมมีอำนาจเหนือตุลาการพระธรรมณูญอันแสดงถึงความ ไม่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารขององค์คณะตุลาการศาล จังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และ ศาลทหารกลาง ในเรื่องของ “สัดส่วนองค์คณะตุลาการ” ดังนั้นแม้จะยังคงเป็นความจำเป็นที่ต้องมีตุลาการร่วมใน ศาลทหารชั้นต้น กับ ศาลทหารชั้นอุทธรณ์แต่ก็สมควรที่ จะให้มีสัดส่วนน้อยกว่าตุลาการพระธรรมณูญและให้ จำกัดขอบเขตอำนาจหน้าที่เพียงเฉพาะการวินิจฉัย ข้อเท็จจริงเท่านั้น ส่วนข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงให้เป็น อำนาจของตุลาการพระธรรมณูญ

สำหรับศาลทหารสูงสุด มีตุลาการพระธรรมณูญ มากกว่าตุลาการร่วมแต่เนื่องจากการฎีกานั้นมีแต่ข้อ กฎหมายเป็นหลักแม้บางกรณีจะมีข้อเท็จจริงอยู่ด้วยแต่ก็ เป็นข้อเท็จจริงที่ ผ่านการพิจารณาของศาลทหารชั้นต้น และทบทวนโดยศาลอุทธรณ์ ประกอบกับตุลาการพระ ธรรมณูญก็มีความรู้และประสบการณ์ด้านข้อเท็จจริงจึงไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องให้มีตุลาการ ร่วมในศาลทหารสูงสุด ดังนั้น ขอบเขตแห่งอำนาจของตุลาการพระธรรมณูญใน ศาลทหารสูงสุด จึงมีทั้งอำนาจในการวินิจฉัยทั้ง ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

5.5 ด้านการออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลทหารและ ฝ่ายธุรการศาลทหารจะต้องเป็นไปตามข้อบังคับและ ระเบียบศาลทหาร ซึ่งปัจจุบันเป็นอำนาจของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและอาจมอบหมายให้ เจ้ากรมพระธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่แทนซึ่งเป็นการใช้อำนาจบริหารเข้าแทรกแซงการใช้อำนาจตุลาการของ ศาลทหารจึงส่งผลให้ฝ่ายบริหารสามารถแทรกแซงศาล ทหารในการกิจหลักและภารกิจสนับสนุนที่ส่งผลกระทบต่อ การดำรงความยุติธรรมของศาลทหารได้ ดังนั้นเพื่อให้ ตุลาการศาลทหารและฝ่ายสนับสนุนสามารถปฏิบัติ หน้าที่ด้านตุลาการได้อย่างอิสระตามขอบเขตที่กฎหมาย กำหนดจึงสมควรที่จะให้ฝ่ายตุลาการพระธรรมณูญมี อำนาจในการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร ทั้งหมด

จากผลการวิจัยพบว่า การจะให้ศาลทหารใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีโจทก์หรือ จำเลยเป็นทหารหรือเกี่ยวข้องกับทหารเพื่อประสิทธิภาพ ความยุติธรรมดังเช่นศาลอื่นตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ก็ต้องให้ศาลทหารไม่ถูก แทรกแซงโดยกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจ บริหาร โดยมีปัจจัย 5 ด้านที่แสดงถึงความเป็นอิสระของ ศาลทหารจากฝ่ายบริหารดังที่ได้กล่าวมานี้

6. ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ข้อค้นพบจากผลการวิจัยที่ได้รับแบบศาลทหารที่เป็น อิสระจากอำนาจบริหารหากจะนำไปสู่การพัฒนาศาล ทหารทั้งระบบแล้วการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ด้านนโยบายและการบริหาร

ด้วยเหตุที่ศาลทหารเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลา การซึ่งเป็นอำนาจหนึ่งของรัฐหรือประเทศ และประกอบ กับศาลทหารนั้นถูกกำหนดอำนาจหน้าที่จากรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์เป็น พระราชบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498

ดังนั้น การวิจัยจึงเสนอแนะให้กำหนดเป็น นโยบายระดับชาติเพื่อให้เกิดการปฏิรูปศาลทหารตาม รูปแบบที่ได้จากการวิจัยนี้ โดยให้คณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติตาม พระราชบัญญัติการจัดทำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการพัฒนาสาละทการ และกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการแม่บทโดยมีการกำหนดขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจนเป็นเอกภาพ

6.2 ด้านกฎหมาย

ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ได้กำหนดรูปแบบศาลทหารที่ส่งผลถึงความเป็นอิสระตามปัจจัยบ่งชี้ทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ดังนั้นหากจะให้ศาลทหารมีรูปแบบตามผลการวิจัย จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ในมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ด้านองค์กรสังกัดต้องแก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 5 วรรคแรก ให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร

2) ด้านองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ปัจจุบัน กำหนดโดยข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ. 2528 แต่หากจะให้ กตท. มีรูปแบบตามผลของการวิจัยนี้ จึงเสนอแนะให้แก้ไขข้อกำหนดของข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการศาลทหาร พ.ศ. 2528 อันเป็น “กฎ” ที่ปัจจุบันนี้ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม การวิจัยจึงเสนอแนะให้แก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 โดยการเพิ่มเติม มาตรา 5/1 โดยให้สัดส่วนของตุลาการพระธรรมนูญมากกว่าฝ่ายบริหาร

3) ด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร การวิจัยเสนอแนะให้แก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 10 วรรคสุดท้าย มาตรา 20 และมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ให้การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการในศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญด้วยการรับมอบพระราชอำนาจจากพระมหากษัตริย์

4) ด้านองค์คณะตุลาการศาลทหาร ต้องแก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 25 ถึง มาตรา 29 เพื่อให้สัดส่วนองค์คณะและขอบเขตอำนาจเป็นไปตามผลการวิจัย

5) ด้านอำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร ต้องแก้ไขและเพิ่มเติม มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 11 มาตรา 11/1 มาตรา 12 และมาตรา 18 ให้เป็นอำนาจของตุลาการฝ่ายพระธรรมนูญ

6.3 ข้อเสนอแนะประเด็นวิจัยต่อไป

1) หัวข้อที่สมควรวิจัยต่อ คือ รูปแบบศาลประจำหน่วยทหารและศาลอาญาศึก เนื่องจากเป็นศาลทหารที่จัดตั้งขึ้นชั่วคราว และเมื่อภารกิจเสร็จสิ้นก็จะถูกยกเลิกจึงสมควรศึกษาถึงรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน

2) หัวข้อ “การพัฒนาตุลาการศาลทหาร” เนื่องจากคุณภาพของตุลาการศาลทหารนั้นมาจากสมรรถนะ (Competency) อันประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ที่จำเป็นต่อการใช้อำนาจตุลาการ แม้ว่าปัจจุบันจะมีการกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลทหารทั้งตุลาการพระธรรมนูญและตุลาการร่วมไว้แล้ว แต่การวิจัยเพื่อหาคำตอบเพื่อการพัฒนาตุลาการศาลทหารก็ยังคงมีความสำคัญเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของศาลทหาร

3) หัวข้อ “รูปแบบนโยบายและการบริหารของศาลทหารที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร” เนื่องจากผลของการวิจัยไม่ได้ศึกษาและวิจัยในรายละเอียดของประเด็นนี้

4) หัวข้อ “รูปแบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับศาลทหารที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร” เพื่อให้เป็นกฎหมายที่สามารถรองรับกับศาลทหารที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.
- [2] สติชัย ไพเราะ, ความเป็นอิสระของผู้พิพากษารัฐธรรมนูญ, รพี'48, บพิธการพิมพ์, 2548.
- [3] อัมพร มีสุข และ เสน่ห์ จามริก, สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ 7, คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2543.
- [4] สงขลา วิชัยชิตะ, อิทธิพลตะวันตกที่มีผลต่อการปฏิรูประบบกฎหมายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, เอกสารวิชาการนักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 7 สถาบันพระปกเกล้า, 2546.
- [5] สมาน สุดโต, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 กษัตริย์นักธุรกิจ, เอกสาร

ความรู้ สตร.12/ปีงบประมาณ 2554: สถาบันดำรง
ราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย, 2554.

- [6] กรมพระธรรมนูญ, 100 ปี กรมพระธรรมนูญ 12
กันยายน 2449-2549, กองกลาง กรมพระธรรมนูญ,
2549.
- [7] สำนักตุลาการทหาร กรมพระธรรมนูญ, ระบบศาล
ทหารและวิธีพิจารณาความอาญา, เอกสารสำนัก
ตุลาการทหาร, สำนักตุลาการทหาร, (ม.ป.ป.).
- [8] มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โครงการศึกษารวบรวม
ข้อมูลด้านการเมืองการปกครองของไทย ข้อมูล
พื้นฐานเกี่ยวกับสถาบันฝ่ายตุลาการ, ศูนย์วิจัย
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- [9] United Nations' Basic Principles on the
Independence of the Judiciary.
(May 6, 2018). United Nations Available
from [https:// www.un.org /ruleoflaw/blog/
document/ basic-principles-on theindep
dence- of-the-judiciary/](https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/basic-principles-on-the-independence-of-the-judiciary/).
- [10] Universal Charter of the Judge. (March 25,
2017). International Association of Judges,
Available from [http://www.iaj-uim.org/universal
-charter-of-the-judges/](http://www.iaj-uim.org/universal-charter-of-the-judges/).
- [11] The Bangalore Principles of Judicial
Conduct. (March 25, 2017, 2002). United
Nations Office on Drugs and Crime
(UNODC). Available from [https://www.
unodc.org/](https://www.unodc.org/).
- [12] _University of Minnesota. (May 5, 2017.).
Draft Principles Governing the Administration
of Justice through Military Tribunals,
Available from [http://hrlibrary. umn.edu/
instree/DecauxPrinciples.html](http://hrlibrary.umn.edu/instreet/DecauxPrinciples.html).